

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิชาดนตรีเป็นศาสตร์ด้านศิลปะที่แสดงออกถึงอารมณ์ของมนุษย์ แสดงออกมาในรูปแบบของเสียง สามารถรับรู้ได้จากการฟัง เป็นสิ่งจรรโลงใจเป็นสิ่งที่ทำให้ชีวิตมนุษย์มีความสุขสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ดนตรีมีความผูกพันกับชีวิตประจำวันของมนุษย์เรื่อยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดนตรีถูกใช้ในพิธีกรรมความเชื่อเช่น เพลงขับร้องในพิธีกรรมทางศาสนา เพลงสรรเสริญพระเจ้า ดนตรีสำหรับความรื่นเริงบันเทิงใจ เช่น เพลงประกอบการแสดง ในเทศกาลรื่นเริง บทเพลงเกี่ยวข้าวสำหรับขับร้องเพื่อสร้างความรื่นเริงในการทำงาน เพลงรัก เพลงกล่อมเด็ก ดนตรีประจำชาติ เช่น ดนตรีไทย เป็นต้น จากความผูกพันระหว่างดนตรีกับชุมชน ทำให้วิชาดนตรีเกิดการถ่ายทอดและสืบทอดต่อมาหลายชั่วอายุคน จนเกิดเป็นแบบแผนในการถ่ายทอดมาจนถึงปัจจุบัน

สำหรับประเทศไทยวิชาดนตรีเริ่มเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาในระดับวิชาชีพที่วิทยาลัยครู เมื่อ พ.ศ. 2511 ด้วยเหตุผลเพื่อต้องการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน จึงมีการแบ่งหลักสูตรการผลิตครูออกเป็นวิชาเอกต่างๆ ดนตรีในขณะนั้นมีฐานะเป็นกิจกรรมนอกหลักสูตรสำหรับนักศึกษาที่สนใจ จนต่อมาเปิด เป็นวิชาเอกดนตรีศึกษาขึ้นครั้งแรกในประเทศไทยที่วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เมื่อปี พ.ศ. 2513 โดย อาจารย์อวบ เหมรัชตะ อาจารย์ยิวาสีษฐ์ จรรย์ยานนท์ อาจารย์สังัด ภูเขาทอง และอาจารย์บุญส่ง เฉลิมวัฒน์ เป็นผู้ร่วมหลักในการร่างหลักสูตร พ.ศ. 2516 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้พัฒนาหลักสูตรดนตรีให้เป็นโปรแกรมวิชาดนตรีศึกษา มีวิชาโท และวิชาเอก ทั้งวิชาดนตรีไทยและดนตรีสากล มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปี พ.ศ. 2516 ชื่อวิชาเอกดนตรีศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (นันทิดา จันทรวงศ์, 2551) มหาวิทยาลัยพายัพเป็นมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งแรกที่มีการเปิดสอนหลักสูตรดนตรีเมื่อ พ.ศ. 2517 ชื่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางศิลป์ (มหาวิทยาลัยพายัพ, 2556) การเปิดหลักสูตรดนตรีในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ แพร่หลายขึ้นมาอย่างต่อเนื่องจนปัจจุบันพบหลักสูตรดนตรีในระดับอุดมศึกษามากกว่า 46 สถาบันทั่วประเทศ

จากการขยายตัวของหลักสูตรดนตรีระดับอุดมศึกษาทำให้การศึกษาดนตรีในประเทศไทยมีความเจริญเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้อาชีพทางดนตรีมีความหลากหลายขึ้นตามลำดับ ได้แก่ นักร้อง นักดนตรี นักแต่งเพลง ครูสอนดนตรี นักวิจัยดนตรี นักการศึกษาดนตรี นักดนตรีวิทยา ผู้จัดการหน่วยอุปกรณ์ดนตรี วิศวกรเสียง นักบันทึกเสียง นักธุรกิจดนตรี เป็นต้น มีการศึกษาวิจัยและพัฒนาทางดนตรี อย่างต่อเนื่อง ทำให้อาชีพทางดนตรี ซึ่งเป็นอาชีพใหม่สำหรับสังคมไทย ได้เป็นที่รู้จักและยอมรับมากขึ้นในสังคมไทย แต่ถึงแม้ว่าการจัดการศึกษาดนตรี

ของประเทศไทยจะมีการเจริญเติบโตอย่างชัดเจนขึ้นมาเรื่อย ๆ ปัจจุบันก็ยังประสบปัญหาอยู่หลายประการ เช่น ปัญหาเรื่องบุคลากรไม่เพียงพอในการจัดการสอน การจัดการศึกษาที่ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ งบประมาณและสถานที่ไม่เพียงพอ ปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการเรียนการสอน เช่น นักศึกษาขาดพื้นฐานทางทฤษฎีดนตรี ขาดทักษะการอ่านโน้ตดนตรีสากล เป็นต้น

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลโดยสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน และนักศึกษาที่เรียนวิชาเอกปฏิบัติกีตาร์ อย่างไม่เป็นทางการ พบว่าปัญหาหนึ่งที่เป็นอุปสรรคสำคัญในการเรียนกีตาร์คือนักศึกษาส่วนมากขาดทักษะในการการอ่านโน้ตดนตรีสากลสาเหตุเกิดจากหลายกรณี เช่น การขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการอ่านโน้ตดนตรีสากล พื้นฐานการฝึกซ้อมการวิเคราะห์จังหวะไม่ถูกต้อง มีทักษะการร้อง การฟัง การเขียน และการเล่นในทางดนตรีที่ยังไม่ดีพอ เป็นต้น โดยปัญหาที่พบนักศึกษาแต่ละคนมีความบกพร่องแตกต่างกันไปซึ่งทั้งอาจารย์ผู้สอนและผู้วิจัยมีความเห็นตรงกันว่า ในการเรียนวิชาปฏิบัติกีตาร์จำเป็นต้องมีทักษะการอ่านโน้ตดนตรีสากลประกอบไปกับการเรียน จึงจะทำให้การเรียนประสบผลสำเร็จ ดังนั้น สิ่งที่อาจารย์ผู้สอนต้องทำคือควรให้นักศึกษาได้รับการฝึกฝนทักษะการอ่านโน้ตดนตรีสากลให้มีทักษะที่ดีขึ้นในกระบวนการเรียนการสอน หากนักศึกษาคอนใดมีปัญหาจะต้องได้รับการแก้ไขจากอาจารย์ผู้สอนให้ตรงจุดที่มีปัญหาเป็นรายบุคคล ซึ่งนักศึกษา แต่ละคนในชั้นเรียนอาจมีปัญหาแตกต่างกันไป ดังนั้นวิธีที่ช่วยอาจารย์ผู้สอนในการค้นหาสาเหตุและแก้ไขปัญหาคือการอ่านโน้ต ของนักศึกษาเป็นรายบุคคล อย่างมีประสิทธิภาพคือการวินิจฉัย ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่อาจารย์ผู้สอนใช้ทำการทดสอบนักศึกษาเพื่อให้ทราบว่านักศึกษาคอนใดมีข้อบกพร่องในการเรียนเรื่องนั้นๆ เกี่ยวกับรายละเอียดย่อยเรื่องใดบ้างที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการอ่านโน้ต เช่น ความเข้าใจสัญลักษณ์ทางดนตรีทักษะการวิเคราะห์จังหวะ หรือความสามารถในการเล่นเครื่องดนตรี เป็นต้น ผลการวินิจฉัยที่ได้จะนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขวิธีการสอน ของอาจารย์เพื่อนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

เครื่องมือทางการวินิจฉัยทางการศึกษาที่นิยมใช้และเป็นที่ยอมรับในปัจจุบันคือแบบทดสอบวินิจฉัย (Diagnostic Test) หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างขึ้นเพื่อค้นหาจุดบกพร่องตลอดจนสาเหตุของจุดบกพร่องในการเรียนของนักเรียนแต่ละคนในแต่ละเนื้อหาย่อย ๆ มีลักษณะเป็นข้อคำถามง่ายๆ มีจุดมุ่งหมายเพื่อชี้ให้เห็นถึงจุดบกพร่องของนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อนำไปสู่การแก้ไขข้อบกพร่องเหล่านั้น ได้อย่างตรงจุด และเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนต่อไป (ขวัญใจ สายสุวรรณ, 2554) สามารถใช้ได้กับการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ นิยมใช้มากกับทักษะการอ่าน และทักษะทางวิชาคณิตศาสตร์ แต่ในปัจจุบันก็ได้มีการศึกษาค้นคว้า แนวทางการสร้างแบบทดสอบวินิจฉัยเพื่อการศึกษาสำหรับวิชาอื่น ๆ อย่างแพร่หลายต่อเนื่อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบวินิจฉัยทางการศึกษาต่างๆ ยังไม่พบงานวิจัยเกี่ยวกับสร้างแบบทดสอบวินิจฉัยสำหรับการอ่านโน้ตดนตรีสากลสำหรับกีตาร์ ผู้วิจัยมองเห็นถึงประโยชน์และความสำคัญของการใช้แบบทดสอบวินิจฉัยทางการศึกษา เพื่อนำมาช่วยในการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวิชาดนตรี ซึ่งทักษะการอ่านทางดนตรีนั้นจัดว่ามีลักษณะที่คล้ายคลึงมากกับทักษะการอ่านภาษาทั่วไปอันประกอบด้วยทักษะความเข้าใจสัญลักษณ์ สามารถแปลความหมาย สามารถอธิบายได้ทักษะในการอ่าน และทักษะนำไปใช้ ดังนั้นการสร้างแบบทดสอบวินิจฉัยทางดนตรีเรื่องการอ่านโน้ตดนตรีสากลจึงมีความเป็นไปได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำวิจัยเรื่อง “การสร้างแบบทดสอบวินิจฉัย เรื่อง ทักษะการอ่านโน้ตดนตรีสากล : กรณีศึกษานักศึกษาเอกปฏิบัติกีตาร์มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ทั้งนี้เพื่อช่วยอาจารย์ผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนสำหรับการตรวจสอบพื้นฐานความรู้ ข้อบกพร่องของนักศึกษาในชั้นเรียน สามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ช่วยพัฒนานักศึกษาให้มีพื้นฐานการอ่านโน้ตดนตรีที่ดีขึ้นและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนดนตรี ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับการศึกษาดนตรีในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อสร้างแบบทดสอบวินิจฉัย เรื่อง ทักษะการอ่านโน้ตดนตรีสากล : กรณีศึกษานักศึกษาเอกปฏิบัติกีตาร์มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.2.2 เพื่อศึกษาคุณภาพแบบทดสอบวินิจฉัย เรื่อง ทักษะการอ่านโน้ตดนตรีสากล : กรณีศึกษานักศึกษาเอกปฏิบัติกีตาร์มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่สร้างขึ้น

1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาเอกปฏิบัติกีตาร์ สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ ทั้งหมดจำนวน 162 คน จากมหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ประกอบด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ 62 คน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 60 คน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย 40 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีทั้งหมด 3 กลุ่มประกอบด้วย

1.4.1.1 กลุ่มสำรวจ มีจำนวน 50 คน คัดเลือกมาจากประชากรทั้งหมด โดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

1.4.1.2 กลุ่มทดลองที่ 1 มีจำนวน 20 คน เป็นนักศึกษาวิชาเอกปฏิบัติกีตาร์ที่มีคัดเลือกมาจากประชากรทั้งหมดโดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย

1.4.1.3 กลุ่มทดลองที่ 2 มีจำนวน 20 คน เป็นนักศึกษาวิชาเอกปฏิบัติกีตาร์ที่คัดเลือกมาจากประชากรทั้งหมดโดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

1.4.2.1 แบบทดสอบฉบับที่ 1

1) การอ่านชื่อตัวโน้ตบนบรรทัดห้าเส้น กุญแจซอล กุญแจเสียงไม่เกิน 2 ชาร์ป 2 แฟลต ระดับเสียงตั้งแต่โน้ต E3 ขึ้นไปไม่เกิน E6 และเครื่องหมายโน้ตตัวจร

2) อัตราจังหวะ 2/4 4/4 6/8 การรวมกลุ่มตัวโน้ต ค่าตัวโน้ต ♩ ♪ ♫ ♬ ♮ ตัวหยุดที่มีค่าเท่ากันและเครื่องหมายไทล์ (Tie)

3) ตำแหน่งโน้ตบนคอกีตาร์ตั้งแต่บาร์ที่ 1 ไม่เกินบาร์ที่ 12 และระบบนิ้วในบันไดเสียงเมเจอร์ของกีตาร์ไม่เกิน 5 โปซิชัน (Position)

1.4.2.2 แบบทดสอบฉบับที่ 2

1) ตบมือตามจังหวะที่กำหนดให้ ค่าตัวโน้ต ♩ ♪ ♫ และตัวหยุดที่มีค่าเท่ากัน

2) การอ่านชื่อตัวโน้ตบนบรรทัดห้าเส้น กุญแจซอล อัตราจังหวะ 2/4 บันไดเสียง ซี เมเจอร์ ระดับเสียงตั้งแต่โน้ต E3 ขึ้นไปไม่เกิน E6 ตัวโน้ต ♩ ♪ ♫ และตัวหยุดที่มีค่าเท่ากัน

3) การอ่านโน้ตด้วยการเล่นเล่นกีตาร์

- การเล่นคอร์ดตามจังหวะที่กำหนด อัตราจังหวะ 4/4 ค่า

โน้ต ๑.๑.๑.๑ เครื่องหมาย Tie และตัวหยุดที่มีค่าเท่ากัน คอร์ด C G D และ Dm

- เล่นทำนองที่กำหนดให้ อัตราจังหวะ 4/4 บันไดเสียง

ซี เมเจอร์ ค่าตัวโน้ต ๑.๑.๑.๑ และตัวหยุดที่มีค่าเท่ากัน

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

แบบทดสอบสำรวจ หมายถึง แบบทดสอบข้อเขียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามจุดประสงค์ใช้ทดสอบเพื่อรวบรวมคำตอบและจุดบกพร่องแบบต่างๆ และนำผลที่ได้จากการตอบผิด มาสร้างเป็นตัวเลือกในแบบทดสอบวินิจฉัย

แบบทดสอบวินิจฉัย หมายถึง แบบทดสอบที่ผู้วิจัยได้สร้างมาจากข้อมูลการสำรวจเพื่อนำไปใช้หาข้อบกพร่องเรื่องการอ่านโน้ตของนักศึกษาวิชาเอกปฏิบัติกีตาร์ระดับอุดมศึกษา

1.6 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

1. ได้แบบทดสอบวินิจฉัย เรื่อง ทักษะการอ่านโน้ตดนตรีสากล : กรณีศึกษา นักศึกษาเอกปฏิบัติกีตาร์มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. สามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับการสร้างและพัฒนาแบบทดสอบวินิจฉัยสำหรับวิชาดนตรีอื่น ๆ เช่น ทักษะการฟัง ทฤษฎีดนตรี และวิชาปฏิบัติเครื่องดนตรีอื่น ๆ ต่อไป